

Kalle ja Lyyli

Silloin 1930-luvulla tuli pulavuosia. Kaupoissa ei ollut kaikenlaisia tavaroita. Mutta ei ollut rahaakaan. Vuonna 1934 tuli Haukkaniemelle liipien¹⁾ teko. Sinne tuli työnjohtajaksi Kalle Nyysönen. Hän oli kysynyt Lummukalta kortteeria. Mutta eivät ottaneet, kun ei ollut omalla maalla se tukin teko. Se metsä oli Olkkolan maata. Kun muualle ei päässyt, niin isä lupasi ottaa Kallen Vihtaniemeen. Mutta Kalle kävi monissa muissakin metsissä ja oli siellä muualla silloin yötä – Hankasalmella ja Rautalammilla.

Se oli kummaa aikaa. Aina vaan ihmiset haukkuivat venäläisiä sanoen, että kyllä tässä vielä tapellaan. Kaikenlaisia huhuja kierteli. Sitten syksyllä 1939 Stalin kutsui Moskovaan neuvottelemaan, että saisivat Karjalan kannakselta vähän maata Leningradin suojaksi. Eiväthän suomalaiset suostuneet antamaan. Siis sota syttyi. Sinne vietiin miehet. Kallenkin täytyi mennä ja hänen tilalleen tuli työnjohtajaksi joku vanha ukko. Mutta ei työmiehiäkään ollut paljon, kun parhaat vietiin rintamalle. Moni tuli sieltä pois ruumisarkussa. Mutta tuli niitä eläviäkin. Sitten tuli välirauha, että saivat ruveta uutta sotaa touhuamaan.

Kesällä 1940 kävimme Kallen kanssa papin pakinoilla. Sitten alkoi saman leivän syönti – olihan sitä joskus rieskaakin. Mutta vehnästä ei paljon saanut, kun ei ollut kaupoissa vehnäjauhoja. Kortilla oli kaikki. Sokeria sai neljänneskilon kuukaudessa. Minä säästin sokerin ja vaihdoin taloista voita – kilo kilosta.

Tuli kevät 1941. Rupesivat puhumaan, että saksalaisia tuli Suomeen härkävaunuissa salaa. Hankasalmen asemalla oli yksi mies tirkistänyt ikkunavaatteessa olleesta reiästä. Vaunu oli ollut täynnä saksalaisia sotilaita. Juna lähti kohti Pieksämäkeä. Sota sitten alkoi juhannuksen aaton päivinä. Rintamalle saivat miehet taas lähteä ja jättää kaikki kesätyöt akkojen tehtäviksi. Kallen sijaiseksi tuli Katin Pekka. Hän toi minulle rahaa, kun vaimoille annettiin avustusta. Kai se oli Tampellan avustusta, kun Pekka sen toi. Sain 600 markkaa kuussa.

Juhannuksen aattona menimme sisko-Eevan kanssa käymään Laukaan Valkolassa Aini-siskon luona. Mutta samana iltana lähdimme pois, kun linja-auton piti kulkea illalla yhdeksän aikaan Kuusaasta Konnevedelle. Mutta linja-auto ei ottanut kyytiin, vaikka oli ihan tyhjä. No, me lähdettiin kävelemään Konnevedettä kohden toivossa, että joku auto ottaisi kyytiin. Mutta turha toivo. Eivät ottaneet, vaikka olivat melkein tyhjiä, vain kuski näytti olevan. Ehkä olivat sinne sotaan menossa ja ehkä oli aseitakin mukana. Koko matka käveltiin Konnevedelle²⁾. Häyrylän rannassa oli meidän vene. Häyrylän rannassa menimme saunaan vähäksi aikaa. Kello oli 12 juhannusyönä. Meinattiin nukahtaa siihen, mutta lähdettiin kuitenkin soutamaan kotia kohden. Oli tyyni järvi, jonkun saaren rannassa paloi juhannuskokko. Olimme Maissaaren selällä, kun aurinko alkoi nousta. Se oli ihana näky palkaksi siitä pitkästä kävelystä. Saavuimme kotirantaan kello 3 yöllä. Menimme saunaan, löylyä oli vielä, kylvimme ja menimme nukkumaan. Se oli elämäni ihanin yö siellä luonnonkauniilla järvellä. Jalat olivat kyllä kipeät kauan. Rakkoja tuli. Lopun matkan jouduimme kävelemään sukkasillamme, kun kengät hankasivat. Jalkoja voideltiin kermalla. Siitä ne sitten paranivat.

Mutta toisaalla maassamme jylläsi se kauhea sota. Heinäkuulla kuului tykin jyske rintamalta. Lentokoneita lensi yhtenä. Jyväskylääkin pommitettiin. Elokuulla tuli koivun ja haavan kaato Lummukan maalle. Niilo Vartiainen oli pomona. Me saatiin tehdä kerppuja lehmille niistä puista. Olimme yhtenä päivänä siellä korkealla vuorella. Näimme kun Jyväskylän suunnasta tuli kone ja alkoi kieppua Konnevesi-järven päällä. Kolme miestä hyppäsi koneesta. Kaksi laskuvarjoa aukesi, mutta kolmas putosi kuin tikku alas. Sinne riensi miehiä veneellä aseet mukanaan. Mutta miehet olivat suomalaisia, vaikka kone oli venäläinen, saatu Karjalan valtauksessa.

Hirveältä tuntui koko sota. Minä pelkäsin sitä syksyä muutenkin. Mies on rintamalla Aunuksessa. Mihin minä joudun, jos hätä tulee? No, piti jättää kaikki asiat Luojan haltuun. Niinhän se aika vaan kului, kunnes tuli tärkeä päivä syyskuun loppupuolella. Silloin pikku tyttö näki päivän valon! Minulle se pieni kääro oli ainut valon pilkku. Sitten kirjoittamaan isälle Aunukseen! Menihän se kirje perille. Sitten Kalle tuli lomalle, muistaakseni jouluksi, Jolloin tytöllä oli jo nimi, Toini. Syksysäässä oli soudettu Konnevedelle nimen hakuun. Veli-Nestori ja sisko-Eeva olivat kummeina.

Kallen täytyi mennä Aunukseen takaisin. Mutta ei hänen tarvinnut olla ihan rintamalla, vaan korjauskomppaniassa. Keväällä 1942 se ikäluokka vapautettiin ja Kalle tuli jatkamaan metsätyön johtoa. Toini kasvoi ihan silmissä. Olisin ostanut kauniita vaatteita, mutta mitään ei saanut kaupoista. Sitten Kalle sai Tampellalta jotakin pellavansekaista kangasta, jäykkää jupua. Eihän sellaisesta voinut lapselle mekkoa tehdä. Eeva-sisko teki siitä housut Kallelle. Minä kudoin pellavapiikkoa, josta Kalle sai puseron. Sekin sitten putosi pyörän tavaratelineeltä. Harmin paikka. Vaatteet piti käyttää tarkkaan paikkaamalla.

Sota vaan jatkui. Sankarihautajaisia oli vähän väliä. Asuimme vaan Vihtaniemessä, kun muualle ei ollut menemistä. Sinne tuli sisko-Ainikin lastensa kanssa, kun mies oli rintamalla sodan loppuun saakka. Turvallinen oli Vihtaniemi, Konneveden rannalla, sydänmaalla, ison Vihtavuoren takana. Eihän sinne vihollinen olisi osannut tullakaan.

Viittaukset

- 1) Sanan liipi tai liippi merkitystä en ole pystynyt selvittämään. Sanakirjan mukaan liippi on jonkinlainen haavi. Tässä tapauksessa sen täytyy kuitenkin merkitä puusta hakattavaa kauppatavaraa. Toisaalla tekstissä puhutaan tukin teosta.
- 2) Laukaan Kuusaasta on Konnevedelle 33 kilometriä. Häyrylän rannasta Vihtaniemeen on noin 15 kilometriä vettä pitkin.

Seuraavalta sivulta löytyy Konneveden järvimaisemia ja Vihtaniemen sijainti.

<https://www.fishinginfinland.fi/konnevesi>